

"Cum historia pro securitate!"

**SZEMERE BERTALAN
MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI
TUDOMÁNYOS TÁRSASÁG**

☒ : H-1037 Budapest, Haránt utca 12.

☎ : (+36/06-1) 250-6199 ; @ : paradi.jozsef@gmail.com

Web: <http://www.szbmrtt.atw.hu>

A körlevelek megtalálhatók a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján

Tárgy: *Folyóiratszám ismertetés*

**KÖRLEVÉL
(2020-437)**

Tisztelt Tagtársaim kedves Szimpatizánsok!

Ezúton tájékoztatlak Benneteket arról, hogy megjelent a Magyar Honvédség szakmai tudományos folyóirata
a *Honvédségi Szemle*

CXLIX.évf. (2021) 1. száma 170 oldal terjedelemmel.

A szám a lap megszokott formai jegyeit hordozza a szokásos B/5-ös méretben készült. A 21 fős szerkesztőségének — melynek prof. dr. SZAKÁLY Sándor DSc tagtársunk is a tagja — öt külföldi tagja van. A szerkesztőbizottság tagjai közül 15 fő Ph.D., 3 fő CSc., 2 fő DSc., 1 fő pedig LL.D. tudományos fokozattal rendelkezik.

A szám 17 szerző tollából — 11 tanulmányt, 11 hírt, 12 esszét és 1 recenziót — 8 rovatban 35 alkotást közöl. A szerzők közül 3 fő Ph.D., két fő pedig DSc. tudományos fokozattal rendelkezik. Emellett — 2 fő a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskolájában, illetve a Károli Gáspár Református Egyetem Történelemtudományi Doktori Iskolájában — doktoranduszként készül a disszertációja megvédésére.

A szám tartalomjegyzéke

FÓKUSZBAN

Bali Tamás ezredes:

Fegyvernemi kultúraváltás a H145M helikopter hazai rendszerbe állításával 3

HADERŐSZERVEZÉS, -FEJLESZTÉS

Somodi Zoltán őrnagy:

Nem hagyományos hadviselés az országvédelemben 14

NEMZETKÖZI TEVÉKENYSÉG

Várdai Mihail Ivanovics százados:

A világűr militarizálásának kérdéseiről 34

Nagy Imre őrmester:

A tengerek biztonságáról, különös tekintettel a Guineai-öböl térségére 51

VEZETÉS, FELKÉSZÍTÉS

Simicskó István:

A hazafiság kihívásai és próbatételei a 21. században 66

Czeglédi Mihály alezredes:

A küldetésorientált vezetési szemlélet kialakulását befolyásoló tényezők 75

Harangi-Tóth Zoltán őrnagy:

A hadműveleti tervezés története és a francia hadműveleti művészet az indokínai háborúban 89

LOGISZTIKA

Szalai Zsolt József őrnagy – Horváth Tibor alezredes:

A robbanószerkezetek felderítésének története 2. (1951-től napjainkig) 101

HADTÖRTÉNELEM

Cservenka Ferdinánd:

A szlovák haderő helyzete a Szovjetunió elleni hadba lépés előtt 116

FÓRUM

Négyesi Imre alezredes:

A mesterséges intelligencia katonai felhasználásának társadalmi kérdései 133

Nagy László ny. mk. ezredes:

A Magyar Hadtudományi Társaság jubileuma 145

SZEMLE

Szakály Sándor:

Aranyarsarkantyúsok 155

Doucha Lilla:

Tizenkét esszé a hibrid fenyegetésekre adott civil-katonai válaszokról 157

Gál Csaba ny. mk. ezredes:

Katonai és haditechnikai hírek, információk a nagyvilágból 160

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság vonzáskörébe tartozókat nyilvánvalóan elsősorban a történelmi tartalmú alkotások érdeklik. Összességében 4 ilyen jellegű írás jelent meg a lap ezen számának hasábjain.

A „*Vezetés felkészítés*” című rovatban publikált 3 tanulmány közül a HARANGOZÓ-TÓTH Zoltán őrgy., tanáregéd (Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Hadtörténelmi Filozófiai és Kultúrtörténeti Tanszék) szerzőségével készül „*A hadműveleti tervezés története és a francia hadműveleti művészet az indokínai háborúban.*” című tanulmány. A 12 oldala alkotás készítője a francia hadműveleti művészet gyökereit vizsgálva a napóleoni időkig visszanyúlva értékelte a francia hadműveleti gondolkodás alakulását, változásait, pozitív és negatív oldalait. Ezen utat bejárva jutott el az indokínai háború francia hadműveleti részének az értékeléséhez. Az írásmű 37 jegyzetet tartalmaz, amelyben a szerző 16 — többségében francia nyelvű — publikációra hivatkozott.

A *„Hadtörténelem”* című rovat egyetlen tanulmányaként jelent meg CSERVENKÓ Ferdinánd történész (Károli Gáspár Református Egyetem Történelemtudományi Doktori Iskola hallgatójának) tollából *„A szlovák haderő helyzete a Szovjetunió elleni hadba lépés előtt.”* című tanulmány. A 17 oldalas alkotás készítője Szlovákiának a III. Német Birodalom támogatásával 1939. III. 14-én kikiáltott függetlenségétől a Szovjetunió elleni 1941. évi hadba lépés évéig vizsgálta a szlovák haderő fejlesztését. A szlovák haderőnek a vizsgált időszakban megvalósított fejlesztése jelentős volt és több lépcsőben valósult meg. Ebben a folyamatban egyértelmű volt a Weimari köztársaság felülvizsgáló és segítő tevékenysége. A fejlesztések az egyenruhától és rangrendszerétől kezdődően a fegyverzetten és a szervezeten keresztül egészen a személyi állomány felkészítési rendjéig terjedően a haderő minden részét érintették. A szlovák állam törvényt is alkotott a honvédelemről. A különböző szintű jogi szabályozások nem voltak mentesek a sovíniszta elképzelésektől például a zsidók és cigányok eltérő színű egyenruha viselése, számukra munkaszolgálat „fegyvernem” kialakítása stb. Szlovákia a III. Német Birodalommal úgynevezett védelmi szerződést is kötött, amely értelmében a németek szükség esetén bármikor megszállhatták, irányításuk alá vonhatták a szlovák katonai objektumokat. A védelmi szerződésben szerepelt a keleti Kárpátok és a Vág folyó között a német haderő által — Szlovákia függetlenségének a kikiáltását megelőző napon — megszállt úgynevezett védelmi övezet (Schutzzone) is. Az írásmű 74 jegyzetet tartalmaz melyekben a szerző — 2 magyar, 1 angol, és 11 cseh, illetve szlovák nyelvű — összesen 15 publikációra hivatkozott.

A *„Logisztika”* rovatban közölt egyetlen tanulmányként jelent meg SZATAI Zsolt József örgy. (Nemzeti Közszerződési Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola hallgatója) és HORVÁTH Tibor Ph.D., alez., doc. (Nemzeti Közszerződési Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Hadászati Tanszék oktatója) szerzőpáros által készített *„A robbanószerkezetek felderítésének története 1951-től napjainkig.”* című írásmű. Az alkotás két részből álló tanulmánysorozat második része. A szerzők az első részben a téma nemzetközi visszapiantását igyekeztek megvalósítani. Az első része a folyóirat előző számában — CXLVIII.évf. (2020) 6. szám — jelent meg, amellyel a körlevélünkben korábban (2020-430) már foglalkoztunk. A cikk a robbanóeszközök felderítését kronológiai csoportosításba helyezve — a hidegháború és a kétpólusú világ felbomlása utáni évtizedekre koncentrálna — vizsgálja. A szerzőpáros a robbanószerkezeteket tág értelemben vizsgálja. *„Az aknák és más robbanóveszélyes eszközök — ideértve a löszereket, robbanószerkezeteket, harcanyagokat, a háború egyéb robbanóanyag-maradványait, valamint a rögtönzött robbanószerkezeteket.”*¹ A vizsgálatokat pedig nem korlátozták csupán a haderőben rendszeresített robbanóeszközökre, hanem kiterjesztették a terroristák által előszeretettel alkalmazott úgynevezett „rögtönzött robbanószerkezekre”.

A *„Szemle”* rovatban prof. dr. SZAKÁLY Sándor DSc — tudományos társaságunk tagja által publikált *„Aranyasarkantyúsok”* című írás nem tanulmány, hanem a hadtörténelem témakörébe tartozó tartalmú könyv recenziója. A kötet SALLAY Gergely Pál — SZENTVÁRY-LUKÁCS János szerzőségével *„IV. Károly aranyasarkantyús vitézei 1916.”* címmel jelent meg Budapesten 2019-ben a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum kiadásával 160 oldal terjedelemmel HU-ISBN 978 963 70 9798 0. A szerzőpáros

nemzeti történelmünk feledésbe merült témáját, az aranysarkantyús vitézek témáját tárta fel, illetve mutatta be művében. „*A magyar királyi koronázások alkalmával avattak — elsősorban és alapvetően katonai érdemükért — többnyire főrendeket, de legalább is nemeseket aranysarkantyús vitézekké. Ők nem alkottak lovagrendet, és az avatás mindig egyszeri és megismételhetetlen volt. Csak a magyar királlyá koronázáskor volt erre lehetőség és a felavatottak száma egy-egy alkalommal a néhánytól a néhány tucatig terjedt.*”²

1916. XII. 30-án 47 katonatiszt felavatására került sor. 4 jelölt avatása nem valósult meg. A szerzők alapos kutatómunkát végeztek. Feltárták a korabeli vonatkozó sajtóanyagot az Osztrák Állami Levéltár Hadilevéltárának, a magyar Hadtörténelmi Levéltárnak, a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának és az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltárának a releváns forrásait. Ezen kutatómunka nyomán teljességre törekvően mutatja be a szerzőpáros a 47 + 4 fő portréját, az avatásra kerülők kiválasztási mechanizmusát, a korabeli sajtó tájékoztató tevékenységét, a felmerülő tévhiteteket. A kötetben megtalálható az aranysarkantyú képe is. „*Aranysarkantyús vitézzé válni nem volt egyszerű és a kitüntetést olyan személyek is elnyerték, akik a 20. századi magyar történelemben jelentős szerepet játszottak, így például Károlyi Gyula gróf, Bethlen Béla gróf, Festetics Sándor gróf. . .*”³ Dr. SZAKÁLY Sándor recenzius szerint „*Akik megélték a második világháború befejezését és Magyarországon maradtak, bizony számíthatnak népbírói tárgyalásra, internálásra, kitelepítésre, nyugdíjvesztésre. Azok, akik külföldre távoztak 1944-1945-ben, illetve 1956-ot követően, idegen országban is megmaradtak magyarnak.*”⁴

Nem kifejezetten tekinthető ugyan a „*Fórum*” rovatban közzétett NAGY László nyá.mk. ezds. szerzőségével készített „*A Magyar Hadtudományi Társaság jubileuma.*” című cikk, azonban mégis érdemes foglalkozni az alkotással, hiszen két tudományos társaság — a Magyar Hadtudományi Társaság (MHT) és a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történelmi Tudományos Társaság (SZBMRTT) — között folyamatosan baráti kapcsolat tapasztalható Jelen sorok írója például a Magyar Hadtudományi Társaság alapító rendezvényének az egyik résztvevője volt és a társaság fennállásának kezdeti évtizedében tagja is volt e szervezetnek.

Érdekes és érdekes párhuzamot vonni a két társaság sorsa között. A MHT — a szakterületet irányító tárca jóindulatú támogatása következtében — lényegesen kedvezőbb lehetőségek birtokában van, mint a SZBMRTT. Részben ebből fakadóan, illetve az MHT által lefedett diszciplína átfogóbb jellege miatt a tagsága is jóval nagyobb, mint a miénk. Hasonló azonban a két társadalmi szervezet struktúrája, bár az SZBMRTT szakosztályai nem adminisztratív szervezeti egységek, hanem szellemi alkotóműhelyek. További hasonlóság, hogy egy időben mi is kísérleteztünk szabadegyetem típusú előadásokkal, amelyek jól sikerültek ugyan, azonban a szervezői kapacitás és az infrastruktúra hiányosságai miatt felhagytunk e tevékenységünkkel. Az SZBMRTT nem csupán az aktuális témakörökhöz kapcsolódó tudományos konferenciákban, hanem konferencia-sorozatokban gondolkodott. Ebből fakadóan két — évente megtartásra kerülő konferenciát, illetve szimpoziumot magába foglaló rendezvénysorozat alakult ki. A Magyar Rendvédelem-történelmi Tudományos Konferenciasorozatnak 2020-ban tartottuk a XXXV. rendezvényét „*Mögötted a törvény, előtted is*

az legyen. A Magyar Királyi Csendőrség és kora.” címmel az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékparkkal közös szervezéssel az emlékpark területén. A Magyar Közbiztonság-történeti Tudományos Szimpozion-sorozatunknak 2020-ban tartottuk a XX. rendezvényét „A magyar közbiztonság újjászervezése az I. világháború és az azt követő forradalmak után.” címmel az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Magyar Állam- és Jegtörténeti Tanszékével közös szervezésében az egyetem Állam- és Jogtudományi Karának épületegyüttesében. Ezen, összességében 55 rendezvény közül jelentős számú nemzetközi volt, azonban a pénzügyi feltételek hiányából fakadóan a nemzetközi jellegről kénytelenek voltunk lemondani. A társasági elismerések tekintetében is felfedezhető némi hasonlóság az MHT és SZBMRTT között. Minkét szervezetnek többszintű elismerési rendszere van, amelyhez kitüntető címrendszer is kapcsolódik. Az elismerések és a címek egyrészt a szellemi alkotómunka teljesítményeit, illetve a tudományos munka végzését elősegítő tevékenységet díjazták. Az MHT-nál ez a „Tanárki Sándor-díj” a „Korponay János-díj” és az „Életmű-díj” formájában materializálódott. Emellett az MHT rendelkezik még az „Örökös-tag”, az „Érdemes-tag” és a „Tiszteletbeli-tag” címekkel is, valamint a „Magyar Hadtudományi Társaság Szakértője” címmel is.

A kiadványok tekintetében érezhető talán leginkább az eltérés a két társadalmi szervezet között. A MHT tagságának nyilvánvalóan sokkal tágabb lehetőségei vannak a kutatási eredményei publikálására, mint az SZBMRTT tagjainak. Ebből fakadóan a testvérszervezetünk a kulcsfontosságúnak tartott kiadványokra koncentrálnak. Ezzel szemben a mi tudományos társaságunk arra figyel, hogy az általa lefedett diszciplínában felszínre került tudományos eredmények publicitást kapjanak valamilyen formában függetlenül attól, hogy az új eredmények létrehozói társasági tagok vagy sem. A SZBMRTT két periodikát ad ki, nevezetesen a *Rendvédelem-történeti Füzeteket* (*Acata Historiae Praesidii Ordinis*), HU-ISSN 1216-6774, amely a szakterület témájában keletkezett új tudományos eredmények közzétételét megvalósító tanulmányok megjelentetését szolgálja és a *Rendvédelem-történeti Hírlevél* (*Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis*), HU-ISSN 1785-3257, amely a szakterület művelése során keletkezett operatív eseményekről nyújt tájékoztatást, bár néhány rovata kisebb tanulmányokat is közöl. E periodikánk 13 állandó rovattal rendelkezik. A folyóiratok — kellő pénzügyi feltételek hiányából fakadóan — immár hosszú évek óta csupán a világhálón jelennek meg. A *Rendvédelem-történeti Füzetekben* 2020-ig 137 szerző tollából 307 tanulmány a *Rendvédelem-történeti Hírlevélben* pedig 17 szerzőtől 35 tanulmány jelent meg. Emellett 6 könyvsorozat — „A magyar rendvédelem-történet öröksége” (HU-ISSN 2062-8447), „A magyar rendvédelem-történet hagyatéka.” (HU-ISSN 2064-4728), a „Magyar rendvédelem-történet forrásai.” (HU-ISSN 2560-0532), a „Salutem” (HU-ISSN 2416-2078), a „Magyar rendvédelem-történeti tanulmányok.” (HU-ISSN 2415-9875) és a „Segéd tudományok a magyar rendvédelem-történet szolgálatában.” (HU-ISSN 2064-5333) — 15 kötetében 36 fő szerzőségével 106 tudományos írásmű jelent meg. Természetesen nem lehet figyelmen kívül hagyni a magyar rendvédelem-történet témakörében társaságunk tagjai által készített, de — általában anyagi természetű okokból fakadóan — nem a társasági kiadványokban közzé tett írásműveket sem. Ily módon 43 fő szerzőségével 575 mű került kiadásra. Összességében tehát tudományos

társaságunk tagjai a publikációikat illetően is jelen vannak a magyar tudományos életben. A XIX-XX. századi magyar rendvédelem-történeti tudományos alkotások meghatározó része társaságunk tagjainak a tollát dicséri.

Visszatérve a folyóirat érintett számához a történelemkedvelő olvasók figyelmét feltétlenül indokolt felhívni a Zrínyi Kiadónak a 115. oldalon található ajánlatára. Három évtized elteltével a kiadó újra közzétette Magyarország hadtörténetét. Az új kiadás tartalmazza mindazon eredményeket, amelyek az elmúlt három évtized során keletkezve gazdagították a történelemtudománynak a magyar hadtörténelemre vonatkozó részét. A négy kötet címe:

- I. *Magyarország hadtörténete a kezdetektől 1526-ig.*;
- II. *Magyarország hadtörténete 1526-1718.*;
- III. *Magyarország hadtörténete. Magyarország a Habsburg-monarchiában 1718-1919.*;
- IV. *Magyarország hadtörténete 1919-től napjainkig.*

Az új kiadás a korábbiól némileg eltérő korszakolással és hangsúlyokkal mutatja be Magyarország 1 100 éves hadtörténetét.

Jegyzetek:

¹ SZATAI Zsolt József — HORVÁTH Tibor: A robbanószerkezetek felderítésének története 1951-től napjainkig. 101.p. *Honvédségi Szemle*, CXLIX.lévf. (2021) 1.sz. 101-115.p. HU-ISSN 2060-1560.

² SZAKÁLY Sándor: Aranysarkantyúsok. 155.p. *Honvédségi Szemle*, CXLIX.lévf. (2021) 1.sz. 155-156.p. HU-ISSN 2060-1560.

³ Loc.cit. 156.p.

⁴ Loc.cit.

Járványmentes jó egészséget kívánok:

- a *Honvédségi Szemle*, CXLIX. évfolyamának 1. száma;
- a „*IV. Károly arany sarkantyú vitézei.*” című kötet;
- és a négy kötetbe szerkesztett „*Magyarország hadtörténete.*” című művek olvasásához.

Budapest, 2021. II. 19.

Dr. PARÁDI József
a társaság elnöke